

بررسی نظام تعرفه‌گذاری شبکه و خدمات ارتباطی و پیشنهادات سیاستی برای اصلاح ساختار آن

تحلیل مسائل اساسی حوزه شبکه و زیرساخت
در فضای مجازی و ارائه راهکارهای سیاستی

دفترقرمز (Alarm Notes) شماره دوم (بهمن ماه ۱۴۰۴)

مؤلف: شرکت مشاوران طیف شریف

تمام حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به پژوهشگاه فضای مجازی است و استفاده از آن تنها با ذکر منبع مجاز است. همچنین محتوای منتشر شده در این گزارش بیانگر دیدگاه رسمی مرکز ملی فضای مجازی نیست.

نشانی: تهران، سعادت آباد، خیابان علامه شمالی، کوچه هجدهم غربی، پلاک ۱۷

تلفن: ۰۲۱-۲۲۰۷۳۰۳۱

کد پستی: ۱۹۹۷۹۸۷۶۲۹

پیشگفتار

تحولات شتابان فناوری‌های ارتباطی و دیجیتال، در سال‌های اخیر، ساختار بازار ارتباطات را در ایران و جهان تغییر داده است. تغییر الگوی مصرف کاربران، رشد سهم خدمات داده‌محور، و افزایش وابستگی فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به زیرساخت‌های ارتباطی، موجب شده موضوع تنظیم‌گری و سیاست‌گذاری تعرفه‌ای، بیش از گذشته در کانون توجه سیاست‌گذاران، فعالان صنعت و نهادهای تنظیم‌گر قرار گیرد.

گزارشی حاضر دومین شماره از دفترهای قرمز (گزارش وضعیت حوزه‌های مختلف فناوری و فضای مجازی) است که با هدف ترسیم تصویری روشن و مستند از وضعیت موجود تعرفه‌ها، ساختار بازار، و چارچوب‌های مقرراتی حوزه ارتباطات کشور تهیه شده است. این گزارش بدون ورود به موضع‌گیری‌های هنجاری یا قضاوت‌های سیاسی، داده‌ها، مصوبات، و روندهای حاکم بر بازار خدمات ارتباطی، اعم از ثابت و سیار، به صورت منظم و تحلیلی ارائه کرده است تا زمینه‌ای برای گفت‌وگوی دقیق‌تر و تصمیم‌گیری آگاهانه‌تر فراهم آید.

رویکرد اصلی این گزارش، تمرکز بر واقعیت‌های موجود بازار، الزامات قانونی و مقرراتی، و تجربه‌های انباشته در سال‌های گذشته است. از این منظر، گزارش حاضر نه در پی تأیید یا رد سیاست‌های اتخاذ شده، بلکه معطوف به توصیف سازوکارها، محدودیت‌ها و گزینه‌های در دسترس در نظام تعرفه‌گذاری خدمات ارتباطی است. توجه هم‌زمان به منافع مصرف‌کنندگان، پایداری اقتصادی اپراتورها، و الزامات توسعه زیرساخت، از جمله ملاحظات بوده که در تدوین این گزارش مدنظر قرار گرفته است.

پژوهشگاه فضای مجازی بر این باور است که مواجهه مؤثر با مسائل پیچیده حوزه ارتباطات و اقتصاد دیجیتال، مستلزم دسترسی به تحلیل‌های دقیق، شفاف و مبتنی بر داده است. دفترهای قرمز تلاشی است در همین راستا و برای فراهم کردن یک مرجع تحلیلی که بتواند مورد استفاده سیاست‌گذاران، پژوهشگران، فعالان صنعت و علاقه‌مندان این حوزه قرار گیرد. امید است این گزارش، و گزارش‌های پیشین و آتی این مجموعه، بتواند به ارتقای فهم مشترک از مسائل حوزه فناوری و فضای مجازی کشور و تسهیل گفت‌وگوهای کارشناسی در این زمینه ایفا کند.

میثم غلامی

سرپرست پژوهشگاه فضای مجازی

بهمن ماه سال ۱۴۰۴

مقدمه

مسئله تعرفه‌گذاری خدمات ارتباطی در سال‌های اخیر یکی از مهمترین مسائل و چالش‌های پیش روی اپراتورها به ویژه اپراتورها بوده است.

تثبیت تعرفه سیاست ناآشنایی نیست و بیشتر نیز در حوزه تلفن ثابت اعمال شده بود. در حوزه تلفن همراه علی‌رغم رشد چند برابری هزینه‌ها و تورم عمومی در کشور، به دلیل ارائه خدمات اینترنت موبایل و رشد قابل ملاحظه آن، چه از حیث تعداد مشترک و چه از حیث میزان مصرف، تا حدودی افزایش درآمد حاصل، مصائب افزایش هزینه‌ها را پوشاند. با این وجود به دلیل نیازهای توسعه‌ای در سالهای آتی، ادامه وضع موجود امکان‌پذیر نیست و هرچند رگولاتوری تاکنون به دلایل مختلف از جمله وجود منع قانونی در قانون بودجه در برخی سالها مبنی بر افزایش قیمت اینترنت برای مردم، در برابر پذیرش افزایش تعرفه‌ها مقاومت کرده است ولی این سیاست نمی‌تواند ادامه‌دار باشد.

رگولاتوری در حوزه ارتباطات و مخابرات با بهره‌گیری از ابزارهایی همچون قیمت‌گذاری، تنظیم الزامات دسترسی و اشتراک زیرساخت، مدیریت طیف فرکانسی، صدور مجوز و پایش کیفیت خدمات، در پی ارتقای رقابت، کنترل انحصار، بهبود فضای سرمایه‌گذاری و حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان است. در بازارهای سنتی مخابرات، اپراتورهای غالب معمولاً به صورت عمودی یکپارچه بودند و هم مالک زیرساخت شبکه و هم ارائه‌دهنده خدمات خرده‌فروشی محسوب می‌شدند. به همین دلیل، رگولاتورها برای جلوگیری از سوءاستفاده از قدرت بازار، به‌ویژه از طریق قیمت‌گذاری تبعیض‌آمیز، نظارت مستقیم بر تعرفه‌های خرده‌فروشی اعمال می‌کردند.

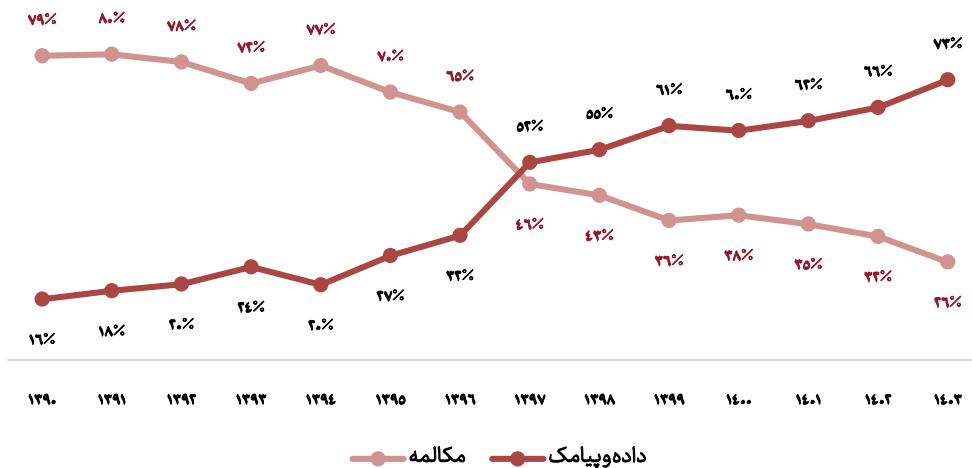
از دهه ۱۹۹۰ میلادی، با آزادسازی بازارهای مخابراتی و خصوصی‌سازی اپراتورهای غالب، شرایط رقابتی در بسیاری از کشورها بهبود یافت. در نتیجه، رویکرد رگولاتورها از «کنترل مستقیم قیمت‌ها» به سمت «رگولاتوری مبتنی بر رقابت» و «رگولاتوری عمده‌فروشی» تغییر یافت و عمدتاً به تعیین قیمت‌های سقف و کف برای حمایت از مصرف‌کنندگان و جلوگیری از تخریب بازار بسنده شد.

یکی از مهم‌ترین ابزارهای ارتقای رقابت در غیاب قیمت‌گذاری خرده‌فروشی، تنظیم مؤثر بازار عمده‌فروشی است. بر این اساس، در اغلب کشورها، ارائه خدمات زیرساختی و عمده‌فروشی (در صورت عدم توافق طرفین) تحت تعرفه‌گذاری یا الزامات دسترسی رگولاتوری قرار می‌گیرد. این مداخلات معمولاً بر پایه تحلیل بازار و شناسایی بازیگران دارای قدرت بازار قابل توجه یا SMP انجام می‌شود.

لزوم توجه بخش داده

در ۲۰ سال اخیر، با توسعه نسل‌های جدید فناوری‌های رادیویی و پهن‌بند، مصارف ارتباطی کاربران به تدریج از مکالمه و پیامک به سمت اینترنت سوق پیدا کرد.

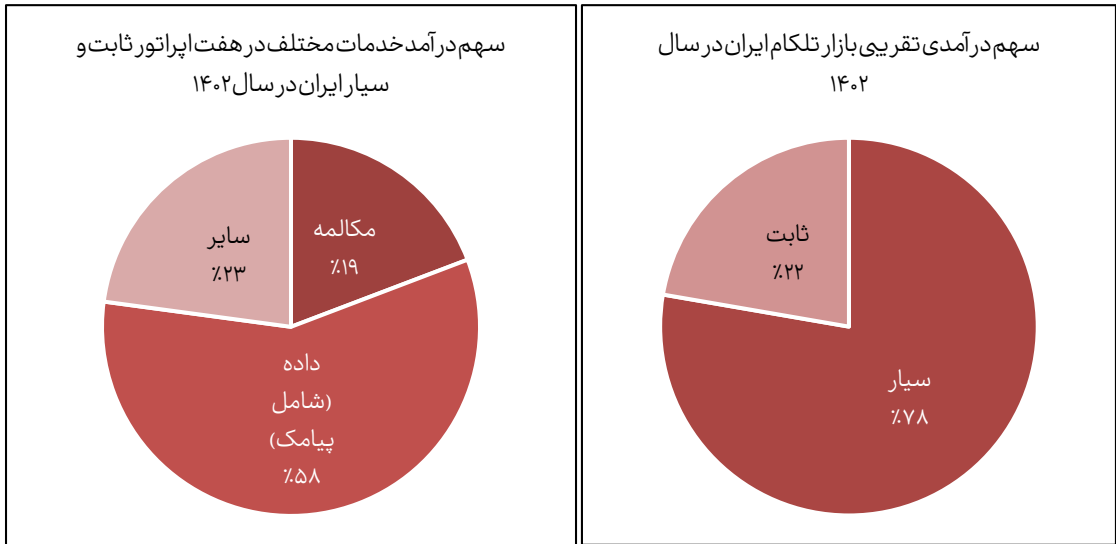
در بسیاری از اپراتورهای بزرگ جهان سهم درآمدی خدمات سنتی مکالمه و پیامک هم‌اکنون به زیر ۱۰٪ رسیده است. در ایران نیز تعداد مشترک فعال و میزان استفاده از خدمات مکالمه ثابت کاهش یافته و سهم درآمدی مکالمه و پیامک در سبد درآمدی اپراتورهای موبایل روبه‌کاهش است. (شکل ۱)

شکل ۱. سهم درآمدی خدمات در همراه اول مکالمه و اینترنت (داده)

روندهای رشد مصارف ارتباطات و سهم بازارهای خدمات در ایران و جهان نشان می‌دهد، توسعه بازار ایران اولاً از مسیر توسعه اینترنت پهن باند و به صورت مشخص در بخش سیار صورت گرفته است و تأثیر سیاست‌های تعرفه‌ای در این بخش به شدت در توسعه‌های آتی و کیفیت سرمایه‌گذاری در بخش مؤثر خواهد بود.

بنابراین در ارزیابی تعرفه‌های بخش به شرایط تعرفه‌ها در بخش اینترنت پرداخته می‌شود و خدمات مکالمه و پیامک و... هدف بررسی نخواهند بود.

شکل ۲. سهم درآمدی خدمات در بازار ایران

نرخ‌های مؤثر فعلی اینترنت همراه

نرخ مؤثر فروش داده اپراتورهای موبایل بدون دسترسی به داده‌های دقیق مصرف و درآمد آنها امکان‌پذیر نیست. در اطلاعات و گزارش‌های غیررسمی، نرخ مؤثر هر گیگابایت داده موبایل در حال حاضر حدود ۴۰۰۰ تا ۴۵۰۰ تومان اعلام می‌شود.

بر اساس سهم ترافیک‌های داخلی، می‌توان نرخ مؤثر جزئی را تعیین کرد. با توجه به عدم وجود داده‌های مصرف، در سناریوهای مختلف نرخ مؤثر ترجیحی عادی موبایل حدود ۲۰۰۰ تا ۲۵۰۰ تومان و نرخ مؤثر ترجیحی ترافیک پیامرسان در موبایل حدود ۱۳۰۰ تا ۱۶۰۰ تومان بر گیگابایت محاسبه می‌شود.

جدول ۱: محاسبه نرخ مؤثر تعرفه همراه

سناریوهای سهم کلی ترافیک داخلی (جداز نوع تعرفه)		نرخ مؤثر (تومان بر گیگابایت)	سناریوهای ساختار تعرفه ترافیک داخل (چون ترافیک داخلی تمام بها هم داریم)
سهم ترافیک داخلی = ۶۰٪	سهم ترافیک داخلی = ۴۰٪		
۴۵۰۰ تومان بر گیگابایت		کل	
۶,۷۲۴	۵,۷۷۳	اینترنت و تمام بهای داخلی	تمام بها = ۲۰٪
۲,۵۰۸	۲,۱۵۳	عادی داخلی (۳۷٪)	عادی = ۴۰٪ پیام رسان = ۴۰٪
۱,۶۷۴	۱,۴۳۷	پیام رسان داخلی (۲۵٪)	
۵,۶۷۳	۵,۲۱۹	اینترنت و تمام بهای داخلی	تمام بها = ۵۰٪
۲,۱۱۶	۱,۹۴۷	عادی داخلی (۳۷٪)	عادی = ۲۵٪ پیام رسان = ۲۵٪
۱,۴۱۲	۱,۳۰۰	پیام رسان داخلی (۲۵٪)	

بررسی مصوبات و مقررات مرتبط با تعرفه خدمات به ویژه در بخش همراه

در این حوزه تعرفه گذاری خدمات اتصال به IXP (غالباً برای شرکت زیرساخت) و همچنین تعرفه گذاری برای خدمات تأمین برق و فضا در مراکز مخابراتی (غالباً برای شرکت مخابرات ایران) صورت می گیرد.

جدول ۲: تعرفه گذاری عمده فروشی - زیرساخت های شبکه

خدمت	آخرین مصوبه	ساختار تعرفه
انواع داکت	۳-۲۳۰ ۰۹/۱۲/۱۳۹۴	ماتریس سقف تعرفه ماهانه سه بعدی بر اساس: ۲ نوع شهر / ۳ پله قطر داکت / ۴ پله طول درخواستی
فیبر تاریک (لایه ۱)	۲-۳۴۱ ۲۷/۰۹/۱۴۰۱	جدول سقف تعرفه ماهانه متری بر اساس: ۳ پله طول درخواستی
ظرفیت انتقال P2P (لایه ۲)	۲۶۶ ۲۱/۰۸/۱۳۹۶	ماتریس سقف تعرفه ماهانه دو بعدی بر اساس: ۳ منطقه جغرافیایی / ۶ پلکان ظرفیت
ابر انتقال (لایه ۳)	۲۶۶ ۲۱/۰۸/۱۳۹۶ ۴-۳۴۴ ۱۷/۰۲/۱۴۰۲	- ماتریس سقف تعرفه ماهانه دو بعدی برای غیر زیرساخت بر اساس: بین شهری و درون شهری / ۵ پلکان سرعت - ماتریس سقف تعرفه ماهانه دو بعدی برای زیرساخت به صورت درصدی از تعرفه پهنای باند اینترنت بر اساس: درون نواحی پایین نواحی / ۵ پلکان سرعت
پهنای باند اینترنت	۱-۳۵۱ ۱۷/۱۰/۱۴۰۲	جدول سقف تعرفه یکباره راه اندازی و ماهانه ظرفیتی بر اساس: ۵ پله ظرفیت به همراه اتصال و پورت

جدول ۳: تعرفه گذاری عمده فروشی- زیرساخت های ثابت و سیار

خدمت	آخرین مصوبه	ساختار تعرفه
اشتراک خط (LSS) کابل رابط رانژه و تخلیه	۳-۲۳۰ ۰۹/۱۲/۱۳۹۴ ۱-۳۵۳ ۱۳/۱۲/۱۴۰۲	- تعرفه گذاری سقف برای هر خدمت معمولاً به ازای هر پورت - فرمولی شدن هزینه رانژه و درانژه بر اساس تورم
بیت استریم مسی	۲۶۰ ۰۱/۰۵/۱۳۹۶	ماتریس سقف تعرفه سه بعدی به شکل درصدی از درآمد خرده فروشی به همراه کف تضمین شده به ازای هر پورت بر اساس: نوع شهر/محل تحویل سرویس به خرده فروش/فناوری ADSL یا VDSL
شبکه ثابت بی سیم (FWA)	-	تحت تعرفه گذاری نیست.
بیت استریم فیبر نوری	-	هنوز ارائه نشده است.
شبکه موبایل برای بهره برداری MVNO	۳-۲۹۲ ۱۰/۰۵/۱۳۹۸	حداکثر درصد مشخصی از قیمت مؤثر خدمات خرده فروشی اپراتور میزبان برای خدمات مختلف داده، پیامک و تماس

جدول ۴: تعرفه‌گذاری عمده‌فروشی-خرده‌فروشی ثابت

خدمت	آخرین مصوبه	ساختار تعرفه
مکالمه	۶-۲۳۷ ۲۲/۰۳/۱۳۹۵ ۱-۲۵۶ ۱۷/۰۲/۱۳۹۶ ۵-۳۶۱ ۲۰/۱۲/۱۴۰۳	-سقف هزینه اتصال مشخص یکباره به ازای هر خط -سقف تعرفه مشخص به ازای هر دقیقه مکالمه بر اساس: نوع تماس خروجی درون استانی/ برون استانی/ موبایل -آبونمان ثابت ماهانه بر اساس: مناطق مختلف جغرافیایی مشترکین خانگی و تجاری
اینترنت پهن باند تا Mbps۵۰	۲-۳۴۹ ۳۰/۰۷/۱۴۰۲	جدول سقف و کف تعرفه ماهانه پلکانی مستقل از فناوری و امکان رقابت در حجم مصرف منصفانه بر اساس: ۸ پله سرعت تا ۵۰ Mbps
اینترنت FTTH ذیل طرح ملی فیبر نوری	۳-۳۲۹ ۲۶/۱۰/۱۴۰۰	تا سال ۱۴۱۰ بدون نرخ‌گذاری با امکان رقابت
اینترنت ثابت بی سیم (FWA)	۳-۳۳۰ ۲۴/۱۱/۱۴۰۰	تحت تعرفه‌گذاری نیست.

با توجه به عدم به روزرسانی بلندمدت، تعرفه‌ها از نظر اقتصادی توجیه خود را از دست داده‌اند/ تفاوت تعرفه دائمی و اعتباری دیگر کارکردی ندارد. قدیمی‌ترین تعرفه حوزه ارتباطات / طبق قوانین بودجه، دولت روی هر پیامک فارسی (انگلیسی معادل سه پیامک فارسی است) مبلغ ۴۰ ریال جداگانه از تعرفه، از هر مشترک دریافت می‌کند. با توجه به تعیین کف و سقف قیمت داده موبایل، تعرفه‌گذاری این

خدمت استاندارد است اما به واسطه مقررات بعدی در حوزه اپراتور مسلط بازار و لزوم اخذ تأییدیه از سازمان، تعرفه‌های داده موبایل از محدوده مشخصی فراتر نرفته‌اند و از سال ۱۳۹۶ صرفاً در دو مرحله اصلاح قیمت مؤثر از محل حذف بسته‌های حجیم زیر قیمت کف (اوایل ۱۴۰۱) و سپس از محل رشد ۳۴٪ قیمت بسته‌ها (آذر ۱۴۰۲) با تصویب ستاد تنظیم بازار) رخ داده است.

جدول ۵: تعرفه‌گذاری عمده فروشی - خرده فروشی سیار

خدمت	آخرین مصوبه	ساختار تعرفه
مکالمه	۳-۱۸۴ ۲۵/۱۲/۱۳۹۲	ماتریس دو بعدی سقف تعرفه هر دقیقه مکالمه بر اساس: نوع سیم کارت دائمی و اعتباری / مقصد درون شبکه و بیرون شبکه
پیامک	۱-۸۵ ۰۹/۰۳/۱۳۸۹	ماتریس دو بعدی سقف قیمت هر پیامک بر اساس: زبان فارسی / انگلیسی و نوع سیم کارت دائمی و اعتباری
داده	۵-۲۳۷ ۲۲/۰۳/۱۳۹۵ ۲۴۹ ۰۵/۱۰/۱۳۹۵ ۳-۲۵۲ ۱۰/۱۱/۱۳۹۵ ۲۶۶ ۲۱/۰۸/۱۳۹۶	- سقف و کف تعرفه هر کیلوبایت بر اساس نوع سیم کارت (۲۳۷) - تعیین حدود قیمت گذاری در طرح‌های تشویقی (۲۴۹) - تعیین شرایط تبدیل شدن به اپراتور مسلط بازار (۲۵۲) - لزوم اخذ تأییدیه از سازمان برای قیمت گذاری اپراتورهای مسلط بازار (۲۶۶)

بر اساس مصوبات ۱-۲۵۱ و ۲۶۵، خرده‌فروشی ترافیک داخلی عادی، نیم‌بها و ترافیک پیام‌رسان‌ها یک‌سوم بها است. بعد از افزایش قیمت خرده‌فروشی ثابت و سیار به میزان ۳۴٪ در سال ۱۴۰۲، این ضرایب به ۳۷٪ و ۲۵٪ بهای اینترنت کاهش یافتند.

ارائه راهکار برای حل نظام‌مند تعرفه شبکه و خدمات ارتباطی و سیاست‌های کلی مرتبط با آن جهت تصویب در کمیسیون‌های مرکز ملی فضای مجازی

- تعرفه‌های اینترنت به‌عنوان یک کالای مهم و حیاتی و بستر توسعه اقتصاد دیجیتال، باید به نوعی باشد که:
- برای اپراتورها و سهامداران شان، حاشیه سود مناسب و بازگشت سرمایه‌گذاری‌های قبلی را به همراه داشته باشد.
  - مقداری از وجه نقد لازم برای ادامه سرمایه‌گذاری و حفظ و ارتقای کیفیت شبکه را ایجاد کند.
  - تا سطوح مشخصی برای همه اقشار جامعه مقرون به صرفه باقی بماند.
  - فضا برای رقابت سالم وجود داشته باشد و از شکل‌گیری انحصار جلوگیری کند.

الف- تعیین تعرفه داده همراه مبتنی بر روش‌های مبتنی بر مطالعات تطبیقی

روش	قیمت مؤثر بالقوه (تومان بر گیگ)	میزان رشد لازم در قیمت مؤثر	میزان رشد لازم مؤثر با تعدیل زمانی (احتساب کاهش سالانه ۱۰٪ قیمت واقعی)	قیمت مؤثر مناسب بالقوه (تومان بر گیگ)
تأثیر تورم کل کشور	۸۰,۰۰۰	۱۶۹۶٪	۶۵۷٪	۳۴,۰۰۰
تأثیر تورم بخش ارتباطات	۲۴,۷۰۰	۴۴۹٪	۱۷۴٪	۱۲,۳۰۰

روش	قیمت بسته یک گیگابایتی (تومان بر گیگ)	میزان رشد لازم در قیمت مؤثر	میزان رشد لازم ضریب برابری قدرت خرید (PPP)	رسیدن به میانگین جهانی
رسیدن به میانگین جهانی	۲۸۷,۰۰۰	۱۹۴۰٪	۵۰٪	۷۴,۰۰۰

ب- تعیین تعرفه داده همراه بر اساس تعهدات سرمایه‌گذاری

در این روش رگولاتور بر مبنای طرح‌های دریافتی از اپراتورها و میزان سرمایه‌گذاری آنها روی فناوری‌های جدید (مثلاً توسعه شبکه 5G)، می‌تواند افزایش تعرفه را بر مبنای تولید وجه نقد لازم محاسبه نماید.

بررسی تعرفه‌ترجیحی

تعرفه‌ترجیحی که با هدف مزیت بخشی اقتصادی به خدمات و محتوای داخلی سیاست‌گذاری و اجرا شده است، در طی سالیان، چالش‌های مختلفی به همراه داشته است:

- چالش‌های فنی شناسایی انواع ترافیک داخلی و به‌روزرسانی فهرست‌های بلند IP
  - ضعف‌های اجرایی و قانونی در نظارت و اعمال قدرت از سوی نهادهای ناظر و رگولاتور
  - عدم مزیت (و تقریباً زیان‌دهی) اقتصادی برای اپراتورها (با توجه به سهم محدود هزینه ترافیک و پهنای باند در هزینه تمام‌شده اپراتورها)
  - عدم مزیت مؤثر برای تولیدکنندگان ترافیک محتوا و نبود وحدت رویه (به طوری که تعداد بسیاری از آنها ترجیح داده‌اند در قراردادهای متقابل با اپراتورها ترافیک را تمام‌بها بفروشند)
  - سردرگمی یا عدم تفاوت معنادار برای مردم
  - برخی تخلفات در پشت صحنه
- بر اساس سناریوهای مختلف محاسبه شده، برداشتن تعرفه‌ترجیحی برای ترافیک‌های غیرپیام‌رسان، می‌تواند چیزی بین ۷ تا ۲۲٪ قیمت مؤثر را بالا ببرد
- اگر ترافیک پیام‌رسان‌ها نیز با تعرفه‌یکنواخت محاسبه شود، میزان افزایش نرخ مؤثر به ۱۶ تا ۴۹٪ می‌تواند برسد.
  - به هر میزان که از محل اصلاح تعرفه‌ترجیحی به درآمد اپراتورها افزوده شود، نیاز کمتری به افزایش قیمت بسته‌ها خواهد بود.
  - دولت‌ها در ایفای نقش ذاتی توسعه و برقراری عدالت و کاهش شکاف دیجیتال، در بخش ارتباطات هم برنامه‌های مختلفی را در راستای حمایت از همه مصرف‌کنندگان اجرایی‌کنند.

- حمایت دولت‌ها از توسعه شبکه و خدمات به روش‌های مختلفی امکان‌پذیر است که موضوع این گزارش نیست اما غالباً از دو مسیر می‌گذرد:
  - ارائه سوبسید به ارائه‌دهندگان شبکه و خدمات (اپراتورها)
  - ارائه سوبسید به مصرف‌کنندگان
- اینکه سوبسید به اپراتورها (مدل اول) در چه راستایی هزینه شود نیز می‌تواند مسیرهای واحد یا ترکیبی مختلفی داشته باشد:
  - توسعه شبکه و خدمات در مناطق خاص
  - ارائه خدمات ارزان‌تر برای مصرف‌کنندگان خاص

جمع‌بندی: نحوه اعمال تعرفه بر اساس مدل پیشنهادی

- بسته‌داده اساساً **Promotion** است نه تعرفه پایه. ورود گولاتوری به تأیید آن از جهت رعایت الزامات رقابتی باید باشد.
- یکسان‌سازی سقف تعرفه داده اعتباری و دائمی در همراه
- اصلاح سقف تعرفه هر **GB** داده همراه از عدد مصوب ۴۰ و ۶۰ هزار تومان به اعداد پایین و اصلاح کف تعرفه
- متناسب با سقف تعرفه تعیین شده داده برای هر گیگابایت اپراتورها مجاز به تعریف انواع بسته در چارچوب آن خواهند بود.